

Zpívající tramvaj č. 1 vyjede 17. listopadu na trase Lidové sady - Viadukt

14. 11. 2012 16:05

O státním svátku v sobotu 17.11.2012 vyjede v Liberci na historickou linku č. 1 mezi Lidovými sady a Viaduktem vůz T3M s evidenčním číslem 8106.

Tato tramvaj není na první pohled ničím neobvyklá. Snad jen původním barevným provedením v kombinaci červené a krémové barvy. Takovýto vzhled mívaly liberecké tramvaje dlouhá desetiletí, až nová móda 90. let 20. století přinesla některým z nich pestrobarevné kabáty zdobené nejrůznějšími reklamami, posléze se prosadil „městský“ nátěr v kombinaci bílé a tmavozelené barvy. Takovéto červenobílé tramvaje ale přece dodnes jezdí třeba v Praze. A tato tramvaj také pochází z Prahy a navíc umí zpívat!

Světově známé tramvaje typu T3 vyráběl podnik ČKD Tatra v Praze na Smíchově od počátku 60. let na bázi původních amerických vozů „PCC“. Přestože se během desetiletí rozšířily téměř do všech měst Československa s tramvajovou dopravou, a také do mnoha měst v zahraničí, vyznačovaly se jednou méně příjemnou vlastností – totiž zvýšenou spotřebou elektrické energie. Pracovníci podniku ČKD Trakce proto dostali za úkol vyvinout modernější výzbroj s určením pro již provozovaná i pro nově vyráběná vozidla. Výsledný produkt využívající polovodičových prvků (tyristorů), označovaný TV1, umožňoval plynulejší a hlavně hospodárnější provoz. Prototyp vozu původního označení T3t (záhy se začaly označovat T3M) byl vyroben v roce **1971**. Po odzkoušení začala montáž do sériových vozů jak v Praze, tak i v Brně, Ostravě, Košicích a Bratislavě. To, že jede modernizovanou tramvaj, cestující bezpečně poznal podle zpěvavých tónů, které vůz vydával během rozjezdu i brzdění.

Naše tramvaj byla vyrobena roku 1973 a nasazena do běžného provozu v pražských ulicích počátkem následujícího roku, kdy nahrazovala poslední soupravy dvounápravových předválečných tramvají. Po sedmi letech provozu se v rámci celkové opravy dočkala dosazení tyristorové výzbroje TV1 jako vůbec poslední z více jak stovky takto rekonstruovaných pražských vozů. Tím se jí změnilo i evidenční číslo z původního 6853 na 8106.

A co má tramvaj z Prahy společného s Libercem? Inu ona není v Liberci poprvé. Když na počátku 90.let liberecký dopravní podnik zamýšlel modernizovat vozový park tramvají, záhy dospěl k poznání, že pořízení nových vozidel bude nad jeho ekonomické možnosti. Zejména když jejich cena v té době vyskočila na několiknásobek oproti stavu z konce 80.let, kdy se nakupovala poslední série nových tramvají. Liberečtí se proto rozhodli požádat dopravní podnik hlavního města Prahy o zapůjčení některé z modernizovaných tramvají T3M – tak totiž byly označeny vozy s tyristorovou výzbrojí TV1 – aby je vyzkoušel v místních podmínkách. Volba padla shodou okolností právě na poslední modernizovaný vůz čísla 8106. Do Liberce byl převezen v polovině roku 1993 a po několik měsíců byl zkoušen převážně na městské trati z Lidových sadů do Horního Hanychova, kde mohly jeho trakční vlastnosti vyniknout lépe než na jablonecké trati. Ale i do Jablonce se několikrát podíval.

Zkoušky měřením prokázaly úsporu trakční energie u vozidel s elektronickou výzbrojí na libereckých tratích kolem 20%. To byl pádný argument pro zahájení modernizačního programu libereckých tramvají, přičemž volba padla na plzeňskou Škodovku, jejíž elektrická výzbroj umožňovala i rekuperaci (vracení nespotřebované elektrické energie zpět do sítě), což při provozu přináší další výrazné úspory. Naše tramvaj T3M č. 8106 stála na začátku rozsáhle modernizace libereckých tramvají a tak, i když zde nepůsobila dlouho, si jistě zaslouží své místo mezi historickými vozidly.

Ještě téhož roku byla zahájena modernizace libereckých tramvají odesláním prvního vozu č.54 do ČKD v Praze na Zličíně, kde obdržel ještě modernější výzbroj TV8, další vozidla ale už nebyla modernizována v Praze, nýbrž ve Škodě Plzeň.

Pražský vůz 8106 mezitím dál brázdil své domácí koleje až do poloviny roku 2012, kdy se v souvislosti s početnými dodávkami nových moderních, plně nízkopodlažních tramvají 15T z plzeňské Škodovky stal nadbytečným a měl být vyřazen. Tramvaj T3M č. 8106 zakoupil z legislativních důvodů DPMLJ, v plné výši na její pořízení, ale i transport, přispělo občanské sdružení Boveraclub. A tak tuhle tramvaj po téměř dvou desítkách let osud znovu odvál pod Ještěd.

Takže přijďte se svézt v sobotu odpoledne červenou zpívající tramvaj a posedět na typických

laminátových sedačkách – červených a šedých vajíčkách. Ve voze vás čeká také výstava věnovaná nejen této tramvaji, ale také době před 19 lety. Jízdenky bude prodávat průvodčí ve voze.

Za Boveraclub Liberec Ing. Tomáš Krebs